

3. Cilt 3. Mektup; (لا اله الا الله) Ne demektir?

(???? ??? ??? ??) NE DEMEKTİR ?

Mektûbât-ı Rabbânî'den
Üçüncü Cild, Üçüncü Mektûb-i Şerîf
Tercüme: Muhammed YELKENCİ

✖ Bütün hamdler Allah celle celâlühü'ya ve (bizden) selam O'nun seçmi? oldu?u kullar?na olsun.

(???? ??? ??? ??) Benzeri olmayan Allah teâlâ'dan ba?ka, hiçbir kimse, ilah olmay? ve ibâdet edilen olmay? hak edemez. O, varl??? vâcib olandır. (Varl??? kendinden olup, öncesinde yokluk bulunmayan ve kendisine yokluk biti?meyendir. Kendinden ba?ka olanlar? icâd edendir.) Noksanlı?k alâmetlerinden yüce olandır. Sonradan meydana gelme s?fatlar?ndan berîdir/uzaktır. Çünkü, tam bir zelîllikden, boyun bükmekten ve gönül kır?kl???ndan ibaret olan **ibâdeti** hak eden, bütün kemâlâ-t?n/üstünlüklerin sâhibi olan bir zâttır. Ve gene bu Zat, kendisinde hiçbir noksanlı?k bulunmayan, bütün e?yan?n, var olmaları?nda ve varlıkların? takib eden kemâlât?olgunluk-lar? hakk?nda, kendisine muhtac oldu?u bir zâttır. O ise, hiçbir i?te hiçbir ?eye muhtac olmayandır. Zarar ve menfaat veren de ancak O'dur. O'nun izni olmadan, hiçbir ?eyin, hiçbir kimseye, her hangi bir zarar? veya menfaati ula?tırmaya gücü yetmez. Bu yüksek vas?flar? zat?nda bulunduran ise ancak Allah teâlâ hazretleridir. O'ndan ba?kas? da böyle olmaz. Çünkü, Mevlâ celle celâlühü'dan ba?kas?, eksikli?i, fazlal??? olmadan, yukarıda sayılan kemâlât /olgunluklar? ifade eden s?fatlarla vas?flansa, onun, Mevlâ celle celâlühü'dan **ba?kas?** olmamas? gerekir. Çünkü, biri di?er birinden ba?ka olan, iki ?ey, biri birinden ayrı olan iki ?eydir. Hâlbuki takdir etti'imiz/var sayd???mız hâlde **temâyüz**/ayrıl?k bahis mevzûu de?ildir. E?er, **ayrıl???n** var oldu?unu söyleyerek, **ba?kal???n** bulundu?unu isbât etmeye çal??sak, ikisinden birisinin noksan olmas? gerekir ki, bu da ulûhiyete (ilah olmaya) ve ibâdet edilen olmaya zıttır. Bu sözümüzü biraz daha açacak olursak, ?öyle deriz; ikinci zat hakk?nda, (birinciden) **temâyüzü**/ayr? olma?? isbât etmek için, bu, kemâl /noksansızlık ve tâmlık ifade eden s?fatların hepsini isbât etmezsek noksan olmas? lazım gelir. Veya gene temâyüzü/ayr? olu?u temin etmek için noksanlıkların tamamın? kaldırmayacak olsak, bu halde de nâks/eksik olmas? gerekir. Mahlûkat, herhangi bir ?ey hususunda kendisine muhtac de?ilse, hangi vesile ile ibâdet edilmeyi hak edecektir?. E?er bu zat i?lerden her hangi biri hakk?nda ba?kas?na muhtac ise, noksan olur. Gene bizzat menfaat veren ve zarar veren de?ilse, mahlûkat, ona hangi mevzuda ihtiyac duyacaktır ve hangi sebepten onları? kendisine ibâdet etmelerini hak edecektir?. ?ayet, onun izni olmadan, her hangi birisinin mahlûkata zarar vermeye gücü yetecek olsa, muattal kalır/i? görmez olur. Ve ibâdet olunmay? hak edemez. O halde, netice; bu, kemâl/tamlık ve noksansızlık ifade eden vas?flar? zat?nda toplayan ancak, her hangi bir orta?? olmayan, tek olan Zattır. Ve ibâdet olunmay? hak eden de ancak; O, her ?eye galip gelen ve Bir olan Zattır.

Denilse ki; bu s?fatlarda **temâ-yüzün**/ayrıl???n bulunmas?, aç?kland??? ?ekilde, noksanlı??? gerektirip, bu da ilah ve ma'bûd/ibâdet olunan olmaya zıt ise de, ancak, bu, ba?ka olan zata ait, ayrıl???a sebep olacak ve noksanlı???a mani olan, ba?ka bir takım kemâl s?fatlar?, -bu s?fatların neler oldu?unu bilinmese de- bulunabilir.

Bu soruya ?öyle cevap verilir: Bu, mahiyeti/ne oldu?u binmeyen s?fatlar, ya, kemâl/tamlık ve noksansızlık ifade eden, yahut noksanlı?k ifade eden s?fatlardandır. Her iki takdirde de, ayn? (yukarıda sözü edilen) mahzur mevzu-i bahis/söz konusu olur. Her ne kadar, bu s?fatların hususi olarak neler oldu?unu bilmiyorsak da, kemâl/tâm ve noksansız olmak veyahut noksanlı?k ifade ettiklerini kesinlikle bilmek durumundayız. Neticede, bahsedilen kusur lazım olur.

Kemal s?fatlar?n? kendinde bulunduran, noksanl?k s?fatlar?ndan uzak be pâk olan Allah teâlâ ve celle celâlühû'dan ba?kas?n?n, ma-bûd/ibâdet edilen olmay? hak edemeyece?ine delalet eden ba?ka bir delil de ?udur:

Muhakkak ki, Allah teâlâ ve celle celâlühû, e?yan?n var olmas?-n?n zaruriyat?ndan/kaç?n?lmazlar?-dan olan bütün meselelerde ve var-l??? takib eden bütün kemâlâtta/ol-gunluklarda yeterli olunca, ayn? za-manda e?yan?n menfaat görmesi veya zarar görmesi O'na ba?l? o-lunca, O'ndan ba?kas? kat?ks?z muattal/i? görmez olur. Hiçbir suret-de e?yan?n ona ihtiyac? kalmaz. O halde hangi cihetden, ibâdet edil-meyi hak etmesi dü?ünülür?. Ve ne için, e?ya kendini zelîl görerek, bo-yun bükmeyle ve gönül k?r?kl??? ile ona teveccüh edecektir.

?erli olan kâfirler, Hak sübha-nehü ve teâlâ hazretlerinden ba?kas?na ibâdet ederken, elleri ile yonttuklar? putlar?n?, ilâh edinirken, bozuk olan inançlar?na göre, onlar?, Allah celle celâlühû kat?nda ?efâatçi kabul ederler. Onlar?n vesilesiyle Allah celle celâlühû'ya yak?nl?k kazand?klar?n? zannederler. Ne büyük bir ahmakl?k ve ak?ls?zl?k!... O putlar?na ait bir ?efâat mertebesinin bulundu?unu, Allah teâlâ ve celle celâlühû'nun onlara ?efâat hususunda izin verece?ini nereden bildiler?!... Sadece evhamla/çok zay?f zanla Allah teâlâ ve celle celâlühû'nun ibâdetine ba?kas?n? ortak etmek, mahrumiyetin ve zarar?n son noktas?d?r.

?badet kolay bir i? de?ildir ki, her ta?a ve cans?za ibâdet yap?ls?n; her âciz ve belki ibâdet edenden daha güçsüz bir varl?k hakk?nda ibâdeteye lay?k olmas? dü?ünülsün. ?lah olmak manas? gerçekle?meksizin ibâdeti hak etmek dü?ünülemez... Kimde ilah olmaya elveri?lilik varsa, ibâdet olunmay? hak eder. Kimde de ilah olmaya elveri?lilik yoksa ibâdet olunmay? hak edemez. ?lah olmaya elveri?lilik ise, varl??? vâcib olmaya ba?l?d?r. Varl??? vâcib olmayan, ilah olmaya lay?k olamaz. ?badet olunmay? da hak edemez. Varl??? vâcib olmak hususunda Allah celle celâlühû'ya ortak ko?mayan ama bununla beraber ibâdetde O'na ortak ko?anlar ne kadar da beyinsizdirler!.. Bilmiyorlar mı ki, **varl??? vâcib olmak ibâdeti hak etmenin ?art?d?r.** O halde, varl??? vâcib olmak hususunda orta?? yoksa, **ibâdeti hak etmek** hususunda da orta?? yoktur. **?badeti hak etmekte** ortak ko?mak, ayn? ?ekilde **varl??? vâcib olmakta** da ortak ko?may? gerektirir. Bu sebepten, bu pak olan kelimeyi tekrarlamakla, varl??? vâcib olmakdaki orta?? ve ibâdeti hak etmekdeki orta?? kald?rmak laz?md?r. Hattâ, bu Tarîkat-? aliyyede/çok yüce tarîkatta en mühim, en çok ihtiyac duyulan ve en faydal? olan ?ey, Peygam-berler salavatullahi ala nebiyyina ve aleyhim hazretlerinin davetine has olan **ibâdeti hak etmekdeki orta?? kald?rmakt?r.** Çünkü, her hangi bir Peygamberin ?eriat?n?n laz?m oldu?una inanmayan ve tevhide muhalefet edenler de, k?sme de olsa, akli delillerle varl??? vâcib olmak hususundaki orta?? kabûl etmiyorlar. **Bir taneden çok varl??? vâcib olan?** var kabûl etmiyorlar. Ancak bunlar, **ibâdeti hak etmek** muamelesinden habersizdirler. Ve **ibâdeti hak etmekteki** orta?? kald?rmaya ald?r?? etmezler. Allah celle celâ-lühû'dan ba?kas?na ibâdet etmekten de çekinmezler.

Puthaneleri tamir etmekten üenmezler. Puthaneleri y?kanlar, Allah celle celâlühû'dan ba?kas?na ibâdet etmeyi yasaklayanlar, ancak, Peygamberlerdir. Bu büyüklerin salava-tullahi ala nebiyyina ve aleyhim'in dilinde **Mü?rik**; her ne kadar **varl??? vâcib olmaktadır** orta?? kald?r?yorsa da, Hak teâlâ hazretlerinden ba?kas?na ibâdet etmeye esir oland?r.

Çünkü, O Nebîler salavatullahi ala nebiyyina ve aleyhim'in ihtimâmlar?/ehemmiyet vermeleri, Mevlâ celle celâlühû'dan ba?kas?na amelle ve muâmeleyle alakal? olan ibâdeti kald?rmak hususundadır; ki bu, varl??? vâ-cib olan?n orta??n? kald?rmay? gerektirir. O halde, bu büyükler (salavatullahi ala nebiyyina ve aleyhim)'in, Allah celle celâlühû'dan ba?kas?n?n ibâdet edilmeyi hak etmesini inkâr etmekten haber veren ?eriat?na girmeyen kimse ?irkten, içindeki ve d???ndaki ilahlara ibâdet etmek ?irkinin k?s?mlar?ndan kurtulamaz. Çünkü, bu her türlü ?irkten kurtulma manas?n? gerçekle?tirmeyi üstlenen, Peygamberler (salavatullahi ala nebiyyina ve aleyhim)'in ?eriatleridir. Ve bu büyüklerin ?eriatlerinin d???nda bu tür ?irkten kurtulmak ele geçecek bir ?ey de?ildir.

Mevla teâlâ ve celle celâlühû'nun kullar?ndan bekledi?i tevhid, onlar?n (Salavatullahi ala nebiyyina ve aleyhim) milletini/dinini kendine lüzumlu görmeksizin mümkün de?ildir. Allah-ü Te-bareke ve Teâlâ hazretleri Nisa sure-i celile-i cemilesinin 116.c? ayetinde meâlen ?öyle buyurmaktadır; "Muhakkak ki Allah teâlâ ve celle celâlühû Kendisine ortak ko?ulmas?n?n cezas?n? ebedi azab olarak kesin hükme ba?lad??? için ba???lamaz. Bunun d???ndakini ise (ne kadar büyük günah olsa da, tevbe ?art? ko?maks?z?) diledi?i kimse için ba???lar. Kim Allah celle celâlühû'ya (her hangi bir ?eyi) ortak ko?arsa kesinlikle (hakdan) çok uzak bir sap?kl?kla sapm???t?r. "

Bu ayeti celileden kasdedilen Allah teâlâ'n?n ve celle celâlühû irade etti?i manad?r.

?u manan?n kasdedilmesi de ihtimallidir; **Peygamberlerin ?eriatlerini kendisine lüzumlu görmemeyi affetmez.** Çünkü ?eriatleri kendisine lüzumlu görmemek, ?irkden ayr?lmayan bir dü?üncedir. (Allah teâlâ celle celâlühû'ya ortak ko?mak, her hangi bir ?eriatı kabul etmemeyi gerektirir.) Ayet-i celilede, melzum/ken-disinden ayr? kal?nmayan (?irk) zikredilmi?, lâz?m/ayr?lmayan (her hangi bir ?eraiti kabul etmemek) kasdedilmil?tir. Bu ?ekilde mana vermekle, vehm edilebilecek ?öyle bir yanl?? anlay?? da kalkm?? olur; **Ortak ko?mak af edilemeyece?i gibi, kesin delillerle sabit olan di?er ?er'i hükümleri inkâr etmek de af olunmaz. 0 halde, hususi ile ortak ko?man?n af edilmeyece?inin zikredilmesinin vechi/îzâh tarz? nedir?** (Yani Rabbimiz celle celâlühû ?irk ko?ulmas?n? af etmem demekle, kesin delillerle sabit olan ?er'i hükümlerden her hangi birisini lüzumlu görmemeyi affetmem, buyurmu? oldu. Böylece, her hangi bir ?eriatı kabul etmemenin kayna?? olan ?irki affetmeye-ce?ini söylemekle, ?eraitleri lüzumlu görmemeyi affetmeyece?ini de ifade etmi? oldu.)

Ortak ko?ulmas?n? af-fetmez, tabirinin manas?n?n, **inkâr edilmesini, kabul edilmemesini affetmez.** ?eklinde olmas? da ihtimallidir. Çünkü ?eriatleri inkâr etmek, Allah-ü Sübhanehü hazretlerini kabul etmemek demektir ki, ma?firet edilmez.

?irk ile Küfür aras?ndaki alaka da umum ve husûs iled?r. Çünkü ?irk, mutlak küfre/inkâra göre daha hususi bir inkâr/kabul etmeme ?eklidir. (?eriatlerin itikada, ibâdetlere, amellere, ukubata/cezalara dair birçok hükümleri vard?r. Mutlak küfür, bu hükümlerden, kesin delillerle sabit olan her hangi birini kabullenmemektir ve umumilik/genellik ifade eder. ?irk ise, bu hükümlerden hususi bir hüküm olan, tevhide inkâr/kabullenmemektir. ?bâdette ba?kalar?n? Allah'a ortak yapmak küfrüdür. Hususilik ifade eder.) Mevla teâlâ ve celle celâlühû hususi bir küfür ?eklini zikretmi?, umumi olarak bütün küfür ?ekillerini kasd etmi?tir.

?unu bilmek laz?md?r ki, **Allah teâlâ'dan ba?kas?n?n ibâdet edil-meyi hak etmemesi** bedihi/s?radan insanlara var?ncaya kadar herkesin dü?ünmeden görüp anlayabilece?i ve isbâta muhtâc olmayacak bir ?ekilde aç?k olan ?eylerdendir. Bilinmesi için fikir yürütmeye gerek yoktur. Bedihî de?ilse/apaç?k olmas?na itiraz edilse bile, en az?ndan hadsî/birden akla dü?en, sezgiye dayal? bir bilgidir. Çünkü ibâdetin manas?n? gerekti?i ?ekilde anlayan ve Allah teâlâ'dan ba?kas?n? lay?k oldu?u vech ile enine, boyuna, derinlemesine dü?ünen ki?i, hiç duraklamadan ibâdeti hak edemeyece?i ile karar verir. Bu manan?n isbât edilmesi için zikredilen mukaddimeler/ön kad?yyeler/bilgiler, fikir yürütmeye ihtiyac kalmadan bilinebilecek bilgilere tenbîh/k?sa hat?rlatma kabilindendir. Münazara ilminde, a?ikâr olan bilgilere itiraz edilmeyece?ine göre, buradaki mukaddimelere nakz, münakaza, muaraza gibi itiraz ?ekilleri ile kar?? koyma imkân? yoktur. Ancak, bu mukaddimleri firaset (müminlerde bulunan ince görü?)le anlayabilmek için iman nuru mutlaka lâz?md?r. A?ikâr/apaç?k olan birçok bilgi, zekâs? az ve k?sa görü?lü olan kimselere gizli kalabilir. Ayn? ?ekilde, bedeni rahats?zl?k (körlük, sa??rl?k v.b. gibi) ve ruhi rahats?zl?k (akli muvazenede bozukluklar gibi) sahibi olanlar hakk?nda da, bedihi olan bilgilerin aç?k ve kapalı olanlar? gizli kalabilir.

Denilse ki, Me?ayihi Kiram (kaddesallahü esrarehüm) hazerâ-t?n?n sözlerinden olan; **maksudun ne ise, ma'budun odur** tabirinin manas? nedir; hamledilebilece?i/yorulaca?? do?ru aç?klamas? nedir?

?öyle cevap verilir; Ki?inin maksudu, o ki?i taraf?ndan kendisine teveccüh edilen/yönelinen ?eydir. Bu ?ah?s diri oldu?u müddetçe onu elde etmekten geri kalmaz ve bu hususta gev?eklik de göstermez. Onu elde etmek hususunda kendisine isabet eden bütün k?r?kl?klara ve zilletlere katlan?r. 0 u?urdaki s?k?nt?lar kendisine kolay gelir ve maksudunu ele geçirmeyi terk etmez. Bu ise ibâdetin ifade etti?i manad?r. **Çünkü ibâdetin ifade etti?i, Rabbinin celle celâlühû huzurunda zelîl, hor, hakir ve gönlü k?r?k oldu?unu isbâtt?r.** 0 halde bir ?eyin maksud olmas? onun ma'bud olmas?n? lâzım getirir/gerektirir. Dolay?s?yla, Hak sübhanehü'den ba?kas?n?n ma'bud olmas?n? kald?rmak ancak Hak teâlâ celle celâlühû'dan ba?ka maksudun kalmamas? an?nda gerçekleşir. 0(cc)'ndan ba?ka murad?n bulunmamas? an?nda mevzu bahis olur. Bu büyük nimeti elde edebilmek için manevi bir yürüyü?le Mevlâ celle celâlühû'ya do?ru yürüyen kimseye münasib olan; Kelime-i Tayyibe'yi (???? ??? ?? ? ?); **(Allah celle celâlühû'dan ba?ka hiçbir maksûdum/ yöneldi'im yoktur)** manas?yla dü?ünmesidir. Ve bu **Kelime-i Tayyibe'yi,** Mevlâ celle celâlühû'dan ba?kas?n?n maksud olmas?ndan bir isim veya resim kalmay?ncaya ve ondan ba?ka hiçbir murad? bulunmay?ncaya kadar tekrar etmesi laz?md?r. Ta ki, neti-cede, Allah celle celâlühû-dan

ba?kas?n?n ma'bud olmad???n?, s?yledi?inde, do?ru s?zl? olsun. Birden ?ok ilah?n bulunmad???n? ifade etti?inde, hakl? olsun.

Bu minval /?ekil ?zere birden ?ok ilah?n bulunmamas?n?n hakikatine eri?mek ve Mevlâ celle celâlühû'dan ba?ka maksudlar?n kald?r?lmas?ndan, O'ndan ba?ka ma'budun bulunmad??? manas?na ula?mak, ehl-i hal kat?nda, kamil olan iman?n ?art?d?r. O kamil iman da velili?e ba?l?d?r. Velilik ise nefsi emmarenin heva ve arzular?ndan ibaret olan, nefساني/i?erdeki ilahlar?n yok edilmesine ba?l?d?r. Nefis emmarelikten kurtulup mutmeinne olamad??? müddetçe, bu manan?n ge?ekle?mesi dü?ünülemez. Nefsin itmi'nan? ise ancak (Allah'?n Râz? oldu?u ?eylerde) tam fani (yok olan) ve (sonra da onlarda) tam baki olduktan sonra tasavvur edilebilir. (Dönü?ü olmayan fena ve beka) Bu tabirin (maksudun ne ise, ma'budun odur) ; zay?fl?k ?zere yarat?lan kullardan, ?etinli?i kald?rmay? bildiren ve kolayl??? ve de yumu?akl??? haber veren ?eriat-? ?arran?n zahirine göre manas? ?udur; Bir kimse maksudunu elde etmek hususunda, ba?n? ?slam yular?ndan ?kar?rsa (böyle bir hâle dü?mekten Allah celle celâlühûya s???n?r?z), maksudunun meydana gelmesi i?in ?eriat? ?arrân?n belirlemi? oldu?u s?n?rlar? a?arsa, onun maksudu, ilah?/ibâdet etti?i ?ey olur. E?er ki?inin hedefledi?i ?ey böyle olmazsa; onu elde etmek veya onun meydana gelmesi hususunda Din-i Mübin-i ?slâm'?n yasaklad??? ?eyler i?lenmiyorsa, o kasd edilen ?ey, ?erî'at'çayasaklanm?? olmaz. Bu tür hedeflenen bir ?ey, sanki o kimsenin, mekas?d?ndan (kasd etti?i ?eylerden) de?ildir. Ve bu taleb etti?i, sanki onun istedi?i ?eylerden de?ildir. Bilakis, bu ?ekilde, ?slam?n s?n?rlar?n? kollayan kimsenin kasd etti?i, hakikatde, Hak sübhanehü olur. Taleb etti?i de, Allah teâlâ ve celle celâlühû hazretlerinin, ?eriat?ndaki emir ve nehiyleri olur.

Elde etmeye çal???t??? ?ey i?in ise, tabiat?na yerle?tirilmi? olan meyletmekden ba?ka bir maksud olma manas? kalmaz. Bu bile, ?eriat?n hükümlerince ma?lub edilmi?tir. Mevlâ celle celâlühû'dan ba?kas?n?n maksud olmas?n? söküp atmak, iman?n olgunlu?una delalet eden, ?eriat?n hakikatinde, elde edilmek istenilen bir hedeftir. Çünkü, Hak sübhanehü'den ba?kas?n?n maksud olmas?na izin verilecek olsa, bu, nefساني heveslerin kar?? koymas?n?n galebesinin yard?m?yla ve nefsin hevas?n?n istilas?n?n imdad etmesiyle olabilir. Bunun da ötesinde, Hak teala hazretlerinin raz? oldu?u ?eylerin aleyhine, elde edilmesi tercih edilebilir. Neticede sonsuz zarara sebep olabilir. O halde, kamil imanda, Mevlâ celle celâlühû'dan ba?kas?n?n maksud olmas?n? kald?rmak mutlaka laz?md?r. Ta ki, bu iman yok olmak ve kendisinden dönülmesinden emin olunup korunmu? olsun... Ya Rabbi nurumuzu tamamlâ ve günahlar?m?z? ma?fîret eyle.. Muhakkak ki gücün her ?eye yeter... (Amin!)